

Jeg antager, man mulig kan blive enig med de Herrer om, at Forholdene i Tidernes Løb have udvirket sig saaledes, at den menneskelige Arbejdskraft paa Landet saa vel som paa andre Steder mere og mere bliver overflødiggjort ved den nu almindelige Driftsmaade, at der ikke er saa megen Beskæftigelse til den menneskelige Arbejdskraft, som der har været tidligere, og at Landarbejderne derfor føle sig utilfredse med den Stilling, der derved tilfalder dem, og derfor ganske naturligt søge at komme hen til andre Steder, hvor de bedre ere i Stand til at eksistere. Nu vil maaske de Herrer sige: Ja, det er jo ganske saaledes, men det er ikke vor Skyld. Jeg veed godt, at de Herrer ville sige: Landbruget er i en saadan Stilling her hjemme, at det ikke er i Stand til at betale Arbejderne en højere Løn, end de saa, og derved byde dem bedre Eksistensbetingelser, end de have, men det er ikke Landbrugets Skyld. Derimod have de Herrer maaske nogen Ret, men det turde dog være, at det ogsaa i denne Retning ikke var ganske umuligt for de Herrer at gøre lidt for Landarbejderne, naar de tage Sagen under alvorlig Overvejelse. Men naar de føle dette, og de Herrer saa sige, at de ikke ville moralisere for Befolkningen med deres Lov og ikke ville forarme Befolkningen med denne Lov, fortaar jeg oprigtig talt ikke, hvad det er, de ville med den; thi naar de erkende, at Landarbejderne paa Grund af den uheldige Stilling, de i Tidens Løb ere komne til at indtage paa Landet, gaa fra Landet til Byen for at finde bedre Vilkaar, hvad er det saa de Herrer her ville gøre overfor disse Arbejdere, naar de ere komne til Byen? Det er det, som det ærede Medlem for Kjobenhavns Amts Ade Valgkreds (Hørup) nys udtalte: De komme her og byde disse Arbejdere, der ikke alene, som han sagde, have været Demokrater, men som have været deres Forbunds-fæller i den politiske Kamp — en ny Skat. Det er for en stor Del til de Arbejdere, som Landarbejderforholdene have tvunget til at indvandre til Byen, de Herrer komme og sige: Efterat I ere blevne forjagne fra Landet, efter at I paa Grund af den uheldige økonomiske Stilling, der bydes Eder ude paa Landet, have været tvungne til at ty til Byen for at søge Arbejde der, og skønt vi erkende — det have de selv udtalt — at der er Mulighed for, at de gaa til Grunde i Byerne, fordi Forholdene ogsaa der ere daarligere, saa skulle I i Stedet for at ophjælpe i Byen betale en ny indirekte Skat, som I ikke have haft tidligere! Vi vide ganske vist, at den Skat hovedsagelig vil falde for en stor Del paa de Landarbejdere, der ere vandrede

fra Land til By, men det bryde vi os ikke om, vi betragte nu en Gang Olfatten for en retfærdig Skat! Det bliver, set fra et Arbejderssynspunkt, Konsekvensen af de Herrer's Forslag! Nu veed jeg ganske vist, at der er kommet Udtalelser frem her i Salen fra de ærede Medlemmer fra Afsens (Berntsen) og Odder (Bjørnbal) om, at jeg er temmelig uvidende om Landarbejderforholdene. Det ærede Medlem fra Odder udtrykte sig saa smagsfuldt, at jeg havde levet for længe paa Stenbroen, og det ærede Medlem fra Afsens sagde, at det var 20—30 Aar siden, jeg havde været paa Landet. Det, jeg her har sagt, tror jeg dog, de Herrer ville indrømme mig, der er lidt Mening i, og naar man siger, at jeg har ikke den rette Kendskab til de Forhold og ikke har Forudsætninger for at tale om Landarbejderne, vil jeg sige, at jeg har det maaske dog lige saa meget som de Herrer Højstoleforstandere. Naar dernæst det ærede Medlem fra Odder talte om Mursvendesved, som jeg slet ikke har berørt — det burde han vide — saa bliver det dog et Spørgsmaal, om Mursvendesved er kostbarere end den Klases Sved, hvortil han hører, dersom den skal trækkes ud. Den Slags Sigtelser, ja næsten Forhaanelser mod Arbejderstanden, hører ogsaa til den Slags Ting, der ved denne Lejlighed ere komne frem her, men som man heldigvis ikke ofte hører her. Der er selvfølgelig den Forstel paa de Herrer og paa mig, naar vi se paa den Slags Spørgsmaal, at de se det fra deres Stade, deres Synspunkt, ikke som Folk, der staa som Medlemmer af Arbejderklassen og paa dens Vilkaar, økonomisk set. (Berntsen: Jo, netop!). Ja, det ærede Medlem siger: netop, men det tror jeg dog ikke, han ret vil være i Stand til at fastholde; han vil sikkert erkende, at han ikke lever under Arbejdervilkaar. Det ærede Medlem kan ikke komme for Alvor her i Salen og sige: Jeg tender Landarbejdernes Stilling, for jeg lever under deres økonomiske Vilkaar, og folgelig er det heller ikke givet, at han absolut kan domme ud fra det Syn, som Landarbejderen paa Grund af sine økonomiske Vilkaar har paa denne Sag. Jeg tillader mig at mene, at naar jeg har været Landarbejder og endnu staar i direkte Forbindelse med Arbejderne i By og paa Land, er jeg bedre end de Herrer, der ikke have levet under disse Vilkaar, i Stand til at argumentere ud fra det Livsyn, de nu en Gang have faaet paa Forholdene. At de Herrer's Syn bliver forskelligt fra mit, er ganske naturligt, men det berettiger dem ikke til at sige, at jeg mulig er mere uvidende om de Ting end de; thi een Ting vil jeg sige